

Haspengouw

Bekende inwoners gidsen je door
Tongeren en Bilzen

Haspengouw

Bekende inwoners gidsen je door
Tongeren en Bilzen

Anne Peeters
Koen Driessens

met foto's van Jan Crab

Peeters, Anne en Driessens, Koen
Haspengouw. Bekende inwoners gidsen je door Tongeren en Bilzen

© 2019 Davidsfonds / Standaard Uitgeverij nv,
Rijnkaai 100/A11, B-2000 Antwerpen en Anne Peeters en Koen Driessens
Gemaakt onder licentie van Davidsfonds. 'Davidsfonds' is het geregistreerde
merk van Davidsfonds vzw, Quinten Metsysplein 12, 3000 Leuven.

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland:
New Book Collective
Amsterdam
www.newbookcollective.com

Eerste druk mei 2019

Vormgeving: Daniël Peetermans
Kaarten: Els Ruppol
Foto's: Jan Crab

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in
enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën,
opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

ISBN 978 90 5908 989 1
D/2019/0034/163
NUR 511

Inhoud

Inleiding	8
Limburg aan de Loire.	
De vijf kastelen van Bilzen met Arnoud Raskin	10
Apostel met een missie	12
Wie is Arnoud Raskin?	13
Scooter- of fietsroute van de vijf kastelen (ca. 32 km)	14
Los Easy Riders	17
Kasteel langs de dreef	19
Landgoed wordt lusthof	22
Vogels spotten in het Munsterbos	23
In het kuststadje Cartagena	24
Tussen de ruïnes	24
Aan het water van kasteel Groenendaal	25
Sporen zoeken in de ruïne	27
Rare jongens, die Tongenaars.	
Met striptekenaar Wim Swerts in het spoor van de Romeinen door de eerste stad	28
De afvallige en de anonieme	28
Wie is Wim Swerts?	31
Romeinse fietsroute door Tongeren (ca. 6,5 km)	32
Isis in de tempelsite	35
De stoefmuur	35
De weg van het itinerarium	38
Mysterieus in de tumulus	39
De romantische Ambiorix	41
Dapperste der Galliërs of verrader?	44
De bionische Ambiorix	46
Burenruzie onder de basiliek	46
Schatten in het Gallo-Romeins Museum	49
Citytrip in centrum Bilzen.	
Een spelletje golf met Luc Appermont	50
Balletje slaan?	52
Wie is Luc Appermont?	53
Wandelroute voor citygolf in Bilzen (ca. 2,5 km)	54
Eerste presentatieklus	57
Welkom in het stadhuis!	58
De gek van Biesen	59

Eendjes voeren en kikkervisjes vangen	60
Daar bij die molen...	62
De grote klim	62
Langs de Demer	64
Oude geschiedenis, nieuwe bestemming: het huis Petry	66
De lange wandeling	66
Kunst in De Wandeling	68
Middenstandskind	68
Cabaret, café & co.	69
Christendom als constante.	
Ommegang door religieus Tongeren met bisschop	
Patrick Hoogmartens	
Eerste teken van christenheid	70
Maternus, Servatius en Evermarus	72
Gasthuis en graf	72
Wie is Patrick Hoogmartens?	73
Religieuze wandelroute door Tongeren (ca. 2 km)	74
Kanunniken in herenhuizen	77
Een ontmoeting met Sint-Servaas	77
Geen kathedraal, wel een bisdom	80
Volksfiguren en -devotie	82
Kroningsfeesten: geen concurrentie met Hasselt	82
Begijntjes kopen Fransen uit	87
Rolschaatsen in een trouwzaal	88
Spanning in de gatskes.	
Thrillerschrijfster Anja Feliërs wandelt door Eigenbilzen	
De achterkant van keurige gevels	90
Wie is Anja Feliërs?	93
Langs binnenwegjes door Eigenbilzen (ca. 3,5 km)	94
Contact met de doden	96
Een huis met een onrustige ziel	96
Bilzen Mysteries	98
Een schone gemeenschap	99
Oudste Oudnederlands komt uit Bilzen	99
Charles Dickens in Bilzen	102
Keramiek in een bunker	103
Terug aan de brug	104
Kunst in de stad.	
Wandelen met Barbara Wyckmans langs verleden, heden en toekomst	
Verliefd op Tongeren	108
	108

Puur panorama	110
Stad met visie	110
Wie is Barbara Wyckmans?	111
Kunstroute langs het erfgoed van Tongeren (ca. 4,5 km)	112
Leren kijken met andere ogen	115
Kapel wordt kunst	116
Museum in aanbouw	117
Jupiter heerst nog altijd	118
Gouden pijl	119
Stevige citytrip	120
Klooster met zeven levens	120
Romeins relletje... met de oude Grieken	120
Rust in de stad	122
MoMeNT graag	125
Music, maestro!	
Bilzen bruist van de muzikaliteit met Piet Vansichen	126
Wie is Piet Vansichen?	126
Wandelroute van Alden Biesen naar The Stage (ca. 10 km)	128
Terug naar Alden Biesen	130
Het lange leven van Alden Biesen	133
Improvisatie wordt kunst	135
De oude rentmeesterij	139
Bijtanken in Tribunaal	141
Ja, je kunt het nog live meemaken: Jazz Bilzen!	142
Tongeren... om van te snoepen!	
Op stap met chef Lucie Ory	144
Wie is Lucie Ory?	144
Wandelroute langs de culinaire hotspots (ca. 2,5 km)	146
Lucie & Jimmy	149
Liefde voor streekproducten	149
Lucie & Sint-Lucie	151
Haute patisserie	153
IJstijd	155
De kaaskenners	155
Voor verwende smaakpapillen	156
Picknick in het Pliniuspark	157
Pop-up in het park	158

Inleiding

Tussen Tongeren en Bilzen getuigt het glooiende Haspengouwse landschap van een vruchtbare ondergrond. Een stukje Toscane in Limburg, een uitgelezen streek om de longen te vullen en de batterijen op te laden. Beide steden getuigen van een rijke geschiedenis, waarin een hoofdrol is weggelegd voor de Romeinen – die ook wisten waar het goed toeven is.

De streek rond Bilzen is even rijk als de Franse Loire met alle kastelen en grote wijndomeinen. Het wijnkasteel van Genoelselderis is bekend, maar ken je ook fortruïne Jonckholt bij het Munsterbos, kasteel Groenendaal, kasteel Edelhof en De Remise, het kasteel van Schoonbeek?

Bilzenaar **Arnoud Raskin** springt op zijn scooter om ze een voor een te ontdekken. Arnoud is de ideale gids. Omdat hij van Bilzen is. Omdat hij motard is – misschien herinner je je nog het tv-programma *Los Easy Riders* waarin hij op zijn motor door Latijns-Amerika trekt? Maar vooral omdat hij via zijn mobiele schooltjes in arme sloppenwijken over de hele wereld een stukje van de warmte van Bilzen wil brengen.

Ook afkomstig van Bilzen is tv-persoonlijkheid **Luc Appermont**. Hij stippelt een originele citytrip uit: met een rondje citygolf. Van het stadhuis naar de Sint-Mauritiuskerk, langs de voormalige hoedenwinkel van zijn moeder tot De Wandeling, waar zijn vader werkte.

Striptekenaar **Wim Swerts** verstript Markske van *F.C. De Kampioenen*, maar tekende ooit de avonturen van een gekloonde versie van Ambiorix. Hij neemt ons mee voor een Romeinse fietsroute in en rond Tongeren. Van Julianus, de enige keizer die de stad ooit bezocht, tot het Gallo-Romeins Museum, met onder meer de ring van keizer Commodus. Onderweg doe je op het hoogste punt van Tongeren de tempelsite aan, waar een halve Romeinse tempel oog in oog staat met de basiliek en uitkijkt over het Toscaanse landschap. We volgen de Romeinse muur, zien de resten van een aquaduct op de Beukenberg en twee tumuli. Een Romeinse gps of itinerarium en de geheimzinnige dodecaëder wijzen de weg naar de archeocrypt van het Teseum, waar onder de grond het Romeinse verleden van de stad nog zichtbaar is.

Bisschop van Hasselt **Patrick Hoogmartens** ziet dat het geloof in de streek nog diepe wortels heeft. Een wandeling, die begint bij het Tongerse Toerismekantoor in een kapel, langs de kanunnikenhuizen in de Maastrichterstraat, naar de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek, is de aanleiding om zijn roots in de stad bloot te geven. Volksdevotie, de zevenjaarlijkse

Kroningsfeesten en zijn link met Maria en met voorganger Servaas komen uitgebreid aan bod. We doen het begijnhof aan – het oudste van de Nederlanden én in de grote zeventiende-eeuwse stadsbrand gespaard gebleven – en halen herinneringen op aan rolschaatsen in het Agnetenklooster. De wandeling laat zien hoe bepalend religie is geweest voor het uitzicht van de stad, destijds het eerste bisdom van de Lage Landen.

Thrillerauteur **Anja Feliers** kijkt liever naar de groezelige achterzijde dan naar de keurige voorgevels van de huizen in haar dorp, Eigenbilzen. Zij woont er in een gerestaureerd herenhuis, ooit bewoond door een vreemde dame die er nu nog weleens spookt. Eigenbilzen is klein en landelijk, maar heeft een intrigerend netwerk van ‘gatskes’ of trage wegen, binnenwegjes tussen en achter de huizen. Die leiden naar een geheimzinnig hondenkerkhof, een kunstbunker, een verlaten spoorlijn en een vervallen school. Anja hoeft maar door haar dorp te wandelen om inspiratie te vinden voor haar boeken: de meest tot de verbeelding sprekende locaties liggen er zomaar voor het grijpen.

De rijke geschiedenis van een eeuwenoud stadje ontdekken door van kunstwerk naar kunstwerk te wandelen: cultuurmanager **Barbara Wyckmans** stond mee aan de wieg van dit originele project. Het traject loopt langs de mooiste plekjes en het waardevolle erfgoed van Tongeren. Zoals Barbara het zelf zegt: ‘De stad wordt zo een museum, een hedendaags museum dat toegankelijk is voor iedereen en waar verleden en toekomst met elkaar verbonden zijn.’

Muzikant **Piet Vansichen** trekt van Alden Biesen naar het centrum van Bilzen. In Alden Biesen vertelt operazanger Piet over de Zomeropera, het muziekfestival dat daar elk jaar in mei-juni plaatsvindt en waar de landscommanderij voor even verandert in het decor voor een beroemde opera. In Bilzen bezoek je alle hoogtepunten van Jazz Bilzen, van The Meeting Point tot The Stage. Met een Jazz Bilzen-biertje als afsluiter, natuurlijk.

Hou je van lekker eten? Lady chef **Lucie Ory** ook, het is haar passie. Met haar ontdek je de lekkerste adresjes van Tongeren. Begin met een lunch in haar restaurant Lucie & Jimmy, daarna wandel je door het centrum naar het Pliniuspark, naar de bron die tweeduizend jaar geleden door Plinius de Oudere geroemd werd om het weldadige water. Onderweg gidst Lucie je langs de culinaire hotspots.